

#23

KESERÜ Ilona

KESERÜ ILONA (1933)

Marilyn és a tenger | Marilyn and the Sea

Olaj, olajpasztell, grafit, vászon | Oil, oil-pastel, graphite on canvas, 110 x 180 cm

Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Keserü

Jelezve hátoldalon | Signed on the reverse: Marilyn és a tenger 1987 olaj, olajpasztell, grafit, vászon domborítva

Kezdő ár. | Starting price: 30 000 000 Ft / 83 333 EUR

Becsérték: 50 000 000 - 70 000 000 Ft

Estimate: 138 889 - 194 444 EUR

OEUVRE-KATALÓGUS SZÁM | OEUVRE-CATALOGUE NUMBER: IKI 1987/1073

PROVENIENCIA | PROVENANCE:

| egykor Brerarte (Milano) tulajdona

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

| Festmények, Vár Galéria, Veszprém, 1987. május 15.

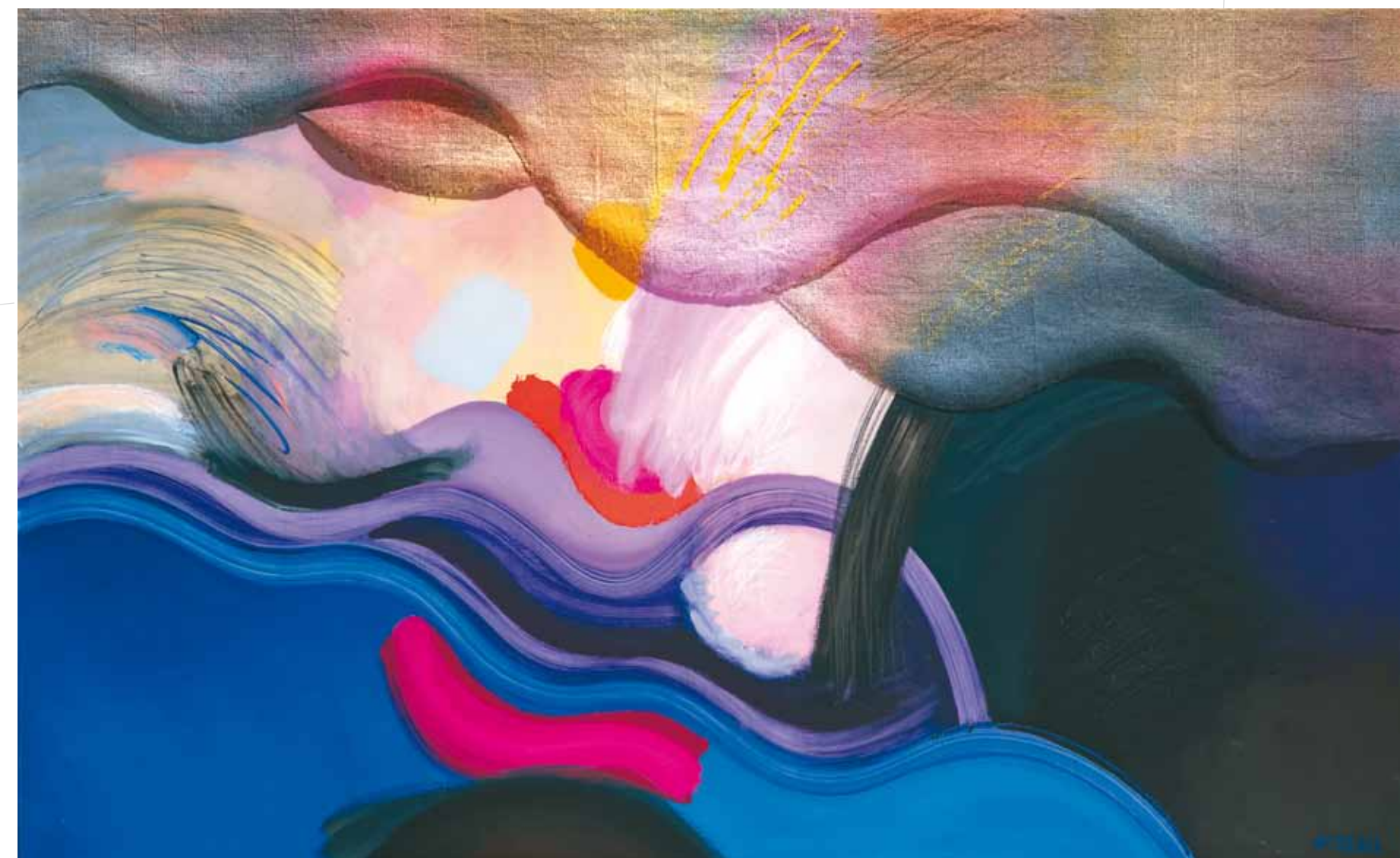
| Keserü Ilona: Szín - Öröm - Kép és Rudolf Sikora: Az ember végül tudja...

| Danubiana, Meulensteen Art Museum, Pozsony, 2011. március 12. - június 12.

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODULÁLVA | EXHIBITED AND REPRODUCED:

| Keserü Ilona kiállítása. Ernst Múzeum, Budapest, 1989. január 26 - február 19. o.n.

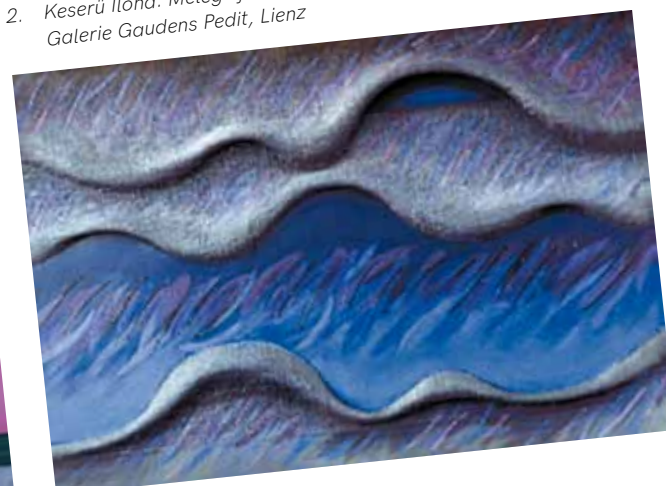
| Keserü Ilona kiállítása. Kecskeméti Képtár, Kecskemét, 1989. március 17. - május 14.

1. Keserü Ilona: Ég Föld Viz I., 1990
Paksi Képtár, Paks

2. Keserü Ilona: Meleg éjszaka, 1987
Galerie Gaudens Pedit, Lienz

3. Henri Goetz: Kompozíció, 1984 magántulajdon

4. Mira Schor: Spanyol festmény, 1993 magántulajdon

a képet. Megjelenik a vászondomborítás érzéki és a tengert imitáló ríktó kék lágycírcvonalában, a kép jobb alsó sarkából érkező sötétség befelé áramlásában, a hetvenes évek ceruzarajzait idéző vonalkázásokban, amelyek mint egy hevesebb fuvalat, felborzolják és megmozgatják a felületet. Végül ott van az utóképekről is ismert, tengeralatti neonrózsaszín pálcika alakjában. A képen minden mozog és pulzál, amely könnyen asszociálható két újabb keserűi metodikával a „gubancossággal” és a színek vizsgálatával, valamint jellegzetes használatával. Keserű hosszú ideig kutatta a szín érzelmi és „intellektuális” tulajdonságait, a spektrumszínek átmeneteit, míg rátalált a tipikusan rá jellemző intenzív és gazdag színvilágra. Nagyvonalú színkontrasztok, vibráló apróbb színinformációk ütköznek spontán és határozott gesztusokkal mostani festményén. Vászondomborításokat Keserű 1969-től készített. A formázott vászon itt a szokásos álló helyzetűtől eltérően

vízszintesbe fordul, de továbbra is a női hajlatokat és a felgyűrt bőr tektonikáját idézi, amelyen áthaladnak a gesztuszerű színes ecsetvonások és fényreflexek. Mindezek az elmúlt évek szisztematikus kísérletezéseinek az eredményei. Ma már nehezen érthető, hogy szinte soha sem beszéltek nyíltan a nőiség, az érzékiség és a szexualitás témáiról Keserű képeivel kapcsolatosan. Persze ez számos dologra vezethető vissza: eleve mindez relatíve tabu témának számított a korban; a hatvanas években meginduló szexuális forradalom nálunk kevésbé éreztette hatását, ezáltal a feminista elméletek sem tudtak kialakulni és gyökeret eresztetni. Ezen felül Aknai Katalin kiemeli, hogy Keserű a kortársi világról nem tudott eleget.⁶ Ennek ellenére érdemes lenne női szempontból – a magyarországi politikai-kulturális berendezkedés és a közép-európai női identitáskérdés figyelembe vételével – vizsgálni a művek anyaghasználatát, alakítási

metódusait, jelentéseit, amelyek ösztönösen is egy sajátos kódrendszeren nyugvó, teljességgel egyéni és női élményvilág létrehozói. A *Marilyn és a tenger* című festmény nem egy tájkép, noha úgy is könnyen olvasható és a cím sem mond ennek ellent. Bár utóbbi a tulajdonnévvel, annak személyességével (Marilyn) és élményszerűségével, „egyszer csak az érzékiség hangalakját és jelentését egyetlen névre emelt közös nevezőjévé teszi”. Az elénk táruló látvány inkább hangulati, érzéki, belső élmények kivételései. Keserű és nemzedéktársai a nyolcvanas évektől egyre többször képviselték a magyar művészetet nemzetközi kiállításokon. Szerepelt Velencében, Stockholmban, Zágrábban, Malmőben, Marseilles-ben, Párizsban, Berlinben, csak hogy párat említsünk. Azóta művei a leghíresebb köz- és magángyűjteményekben fellelhetőek, legutóbb a párizsi Pomidou Központozhoz került *Rekonstrukció* című 1990-es műve.

FÖLDES LÉNA

5. Judy Chicago: A teremtmény, 1984

6. Keserű Ilona: Napkette vizen, 1967 magántulajdon

Keserű Ilonát soha sem érintette úgy meg a konceptualizmus szelleme a hetvenes években, mint esetleg az Iparterv generáció egyéb tagjait. Így a következő évtizedben bekövetkező „festészeti fordulat”, vagyis a Hegyi Lóránd nevével is fémjelzett új szenzibilitás hatása sem tűnt olyan drasztikusnak az életműben. Annak ellenére, hogy Hegyi úgy véli, Keserű ekkor „ismét új programmal” jelentkezik, és „egy sajátosan új eklektika váltja fel a korábbi évek homogén formakészletét és reduktív színhasználatát”.¹ A változás inkább úgy értendő, mint Bak Imre esetében, aki a helyzetet inkább felhatalmazásként élte meg arra, hogy visszatekintszen egészen addigi munkásságára és immáron szabadon és kötetlenül csinálja mindazt, ami foglalkoztatja. Keserűnek 1983-ban volt első önálló gyűjteményes kiállítása a Múcsarnokban. Ekkor épp ötven éves. Hosszú időnek kellett eltelnie,

hogy a korszak reprezentatív kiállítóhelyszínén, vagyis a hivatalos kultúrpolitika által is támogatva, megkapja e elismerést. Két évvel később a grazi Landesmuseum Joanneum rendezett kiállítást *A magyar művészek három nemzedéke* címen, ahol – mint Keserű mondja – először „vállik nyilvánvalóvá, hogy a három generációból én már az öregek közé tartozom. *Vicces*”.² Mindezeknek már magában elegendőnek kéne lenniük az addigi életmű összegzéséhez és a vele való szembesüléshez. Később maga Keserű is két kötetbe szerkeszti munkásságát, ahol a választó vonal 1982.³ Ez az időszak tehát valóban fontos és kitüntetett szerepe van az életműben, mivel eddigre tisztázódnak és stabilizálódnak azok a művészeti problémák, amely festészetét meghatározzák és egyedülivé teszik. Keserű ezek meghatározásában a segítségünk van, hiszen munkáit különböző műcsoportokra

osztja, melyek az alábbiak: közelítés, sírkő; alakok, alakzatok, ábrázolás; szabad mozdulat; gubanc, labirint; áramlás; vászondomborítás, relief; utókép; szekvenciák; mind: szívárvány és bőrszínek; végül szín-möbiusz, cangiante (színváltó), 3D.⁴ A felsoroltak nem egynemű és korántsem vegytiszta kategóriák, vagyis a csoportok és művek között mindig is áthallások voltak – de valóban, a nyolcvanas évek elejétől mosódtak össze egyre inkább ezek a határok, és ez volt a pont, amikor Keserű festészete „átcsúszott egy még szabadabb, még kötetlenebb módusba”.⁵ A most aukcióra kerülő nagyméretű *Marilyn és a tenger* című, 1987-ben készült festményt a művész a vászondomborítás-kategóriába sorolta. De a képre pillantva azonnal szembetűnik a többi jellegzetes keserűi kézjegy. Először is a sírkő- és alakzatok motívumokból kevert hullám, amely egészében áthatja

1 idézi: Aknai Katalin: „Visszajárok a múltba”. *Keserű Ilona életművének vizsgálata a hatvanas évek perspektívájából*. Doktori disszertáció, ELTE, Budapest, 2014, 143.
2 Közelítés Gubanc Áramlás – Oknyomozás Ilona Keserű Ilona munkásságában, Ludwig Múzeum Budapest – Kortárs Művészeti Múzeum Budapest, 2004, 85.
3 ld. Ilona Keserű Ilona: *Művek 1959–1982*. szerk.: Keserű Ilona, Vác, 2002; Ilona Keserű Ilona: *Művek 1982–2008*. szerk.: Aknai Katalin, Modem, Debrecen, 2009.
4 erről ld.: <https://www.ikeseru.org/hun/mucsoportok.html>
5 Aknai Katalin: „Visszajárok a múltba”. *Keserű Ilona életművének vizsgálata a hatvanas évek perspektívájából*. Doktori disszertáció, ELTE, Budapest, 2014, 147.
6 Aknai Katalin: Csoportkép hölgyel: Keserű Ilonáról. In: *Jelenkor* 2016/3., 297.

